

W.H. Vellinga, Schuld in spiegelbeeld. Afwezigheid van alle schuld, Gouda Quint b.v., Arnhem, 1983, VII + 330 p.

Deze studie werd in april 1982 door de auteur voorgedragen als proefschrift tot het verkrijgen van het doctoraat in de rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Groningen. De promotor ervan was Prof. Th.W. Van Veen, in Nederland welbekend omwille van zijn oeverloze reeks doordringende annotaties van rechtspraak en bij de nieuwste ontwikkelingen in de strafrechtspleging.

Deze studie is opgezet als een rechtsdogmatische herbezinning over de inhoud, de plaats in de structuur van het strafbaar feit, en de procesrechtelijke relevantie van de strafuitsluitingsgrond, die in de Nederlandse rechtspraak en doctrine kortweg geformuleerd wordt als 'avas', met name de 'afwezigheid van alle schuld', en die wortelt in het beginsel 'geen straf zonder schuld'. Op dit ogenblik is nauwelijks te overzien welke de invloed zal zijn van dit kwalitatief hoogstaand werk op de Nederlandse rechtspraak en doctrine: fundamentele begrippen die in het strafrecht gangbaar zijn, zoals: opzet, culpa, wederrechtelijkheid, schuld, worden grondig uitgespit, doorploegd, en opnieuw met elkaar in verbinding gebracht. Zonder revolutie te brengen in de doctrine (er wordt meer herschikt en herformuleerd dan dat er nieuwe horizonnen worden opengetrokken) verlegt dit werk hoe dan ook grenzen, door de indringende manier waarop de rechtsdogmatische reflexie ordening brengt in een relatief chaotisch gebleven leerstuk. Belgische penalisten zullen met vrucht kennis nemen van deze studie die een thematiek behandelt die ten onzent nog onvoldoende werd uitgebeend.

L.D.

Rood-De Boer, M., Evolutie van een rechtsbegrip 'Het belang van het kind', Arnhem, Gouda Quint, 1984, 29 p.

In dit korte boekje — de weergave van een universitaire openingsrede — wordt de ontwikkeling en de huidige invulling van het begrip 'het belang van het kind' beschreven.

De auteur geeft weer hoe het aanvankelijk voornamelijk vermogensrechtelijk ingevulde begrip evolueerde tot een norm waaraan ieder handelen m.b.t. elk kind moet worden getoetst. Door deze evolutie wordt het gehele recht doortrokken van het criterium 'het belang van het kind'. De reden hiervoor dient te worden gezocht in de grotere gevoeligheid voor zwakkere groepen, die ons huidig denken kenmerkt.

Verder behandelt de auteur een aantal losse aspecten die te maken hebben met het begrip 'het belang van het kind'. Deze aspecten worden geïllustreerd aan de hand van een paar voorbeelden.

Bij het bepalen van wat het belang van het kind is, gaat het steeds om een afweging van drie soorten belangen: het 'gewone' algemeen belang, het belang van kinderen als groep en het belang van het individuele kind. Deze soorten belangen staan veelal met elkaar in wisselwerking doch kunnen ook met elkaar conflicteren.

Ook het tijdsaspect speelt een grote rol. Het begrip 'het belang van het kind'

krijgt na een zeker tijdsverloop een andere invulling. Tevens hebben vele beslissingen die in het belang van het kind worden genomen jarenlang (na)-werking, wat bij de beslissing dient te worden ingecalculleerd. Ook dient men rekening te houden met het tijdsbesef van kinderen, dat veelal korter is dan bij volwassenen.

Vervolgens speelt ook de factor geld een rol. De invulling van het belang van het kind hangt mede af van de ruimte die gecreëerd wordt door het subsidiëringsbeleid.

Ten slotte wordt ook gesproken over het besluitvormingsproces wanneer het gaat om de bepaling van wat het belang van het kind is. Alhoewel ook niet-juristen aan de besluitvorming deelnemen en vele niet-juridische elementen meespelen, is het begrip 'het belang van het kind' volgens de auteur toch een rechtsbegrip. Het gaat immers om belangenafweging, wat behoort tot het juridische denkwerk.

Tot zover een inhoudelijke samenvatting van het boekje. Zoals de auteur zelf zegt worden slechts bouwstenen aangereikt die als basis kunnen dienen tot verder denkwerk. Het boekje dient dan ook in deze zin te worden gelezen. Heel diepgaande analyses zal men er dus niet in vinden. Het gaat eerder om een samenbrengen van enkele losse gedachten.

Eén van de door Rood-De Boer verdedigde stellingen is dat het begrip 'het belang van het kind' een rechtsbegrip is. Bij deze stelling hoort toch wel enige kritische commentaar.

Een juridisch begrip is — ondanks een zekere flexibiliteit — een vooraf omlijnd en begrensd begrip. Wanneer de jurist dit begrip hanteert is hij gebonden door een waardering en ordening die reeds vooraf bestaat. Er heeft reeds een belangenafweging plaatsgevonden. Het begrip 'belang van het kind' is echter een totaal open begrip. Om het in te vullen moet men helemaal beroep doen op zijn eigen waarden- en normensysteem (dat uiteraard ook wordt beïnvloed door het sociale systeem waarin men is ingebed). Ook het beroep doen op de gedragswetenschappen leidt niet tot een objectieve invulling van het begrip, nu de waardengeladenheid van deze wetenschappen meer en meer wordt ingezien.

Men kan dus moeilijk zeggen dat het begrip 'belang van het kind' als dusdanig een juridisch begrip is. Wel zijn er juridische elementen aanwezig in de wijze van rechterlijke conflictoplossing wanneer het belang van het kind in het geding is. Er bestaan een aantal procesregels die waarborgen inhouden opdat de belangenafweging optimaal zou gebeuren. Deze regels (rechten van de verdediging, motiveringsplicht, recht op hoger beroep...) hebben tot doel ieders standpunt aan bod te laten komen en zorgvuldig te evalueren. Doch deze waarborgen zijn niet inherent aan het begrip 'belang van het kind', maar wel aan de rechterlijke functie. En dan nog is het zo dat het rechtsgehalte van het jeugdbeschermingsrecht eerder aan de lage kant ligt. De hierboven vernoemde rechtswaarborgen zijn er slechts ten dele aanwezig.

De door Professor Rood-De Boer verdedigde stelling dat het begrip 'belang van het kind' een rechtsbegrip is, lijkt dus op het eerste zicht niet zo overtuigend. We wachten dus op een meer uitgewerkte uiteenzetting van haar visie.

J. Smets